Historie úprav zámeckého kopce.

Půdorys areálu zámku s fortifikací

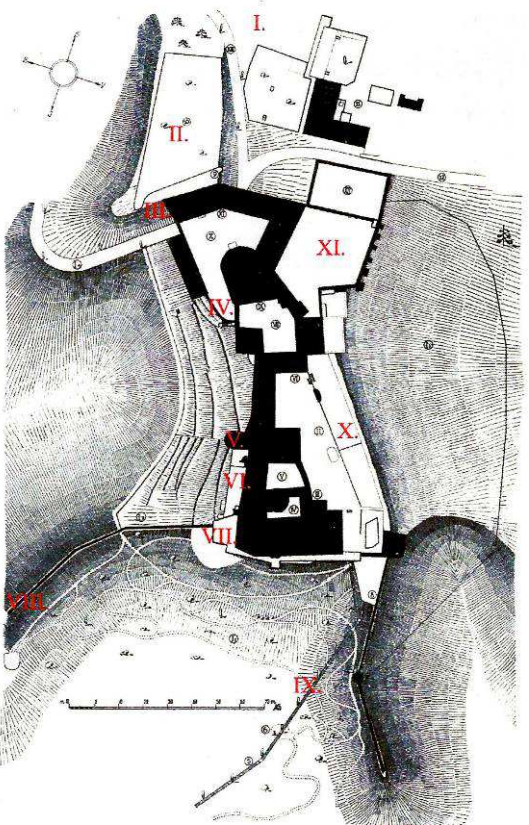

r. 1905, kamenné schodiště s oboustranným stromořadím

Proměna porostu zámeckého kopce v průběhu století

Stávající podoba zámeckého kopce je stavem, vzhledem k bohaté historii zámku a jeho okolí, novým, vzniklým až v průběhu 2. pol. 20. století.

"Po větší dobu existence hradního a později zámeckého areálu byl kopec převážně holý, bez výrazného zalesnění. Tak jako budování ostatních zahrad, i osázení jižního svahu směrem k městu bylo podmíněno změnou válečné strategie, a tím i snížením nároků na tradiční obranu panského sídla."

Zdroj: Stavebně-historický průzkum a studie rekonstrukce teras pod zámkem v Náchodě, srpen 2003

Ještě v roce 1840 byla převážná část zámeckého kopce pokryta "loukami s ovocnými stromy" (viz. císařský otisk). Na jižních svazích však už v té době byly kaplany Regnerem a Ludvíkem založeny okrasné výsadby, anglický park. V polovině 19. století byl potom anglický park (Idiny sady) založen rovněž na východních svazích.
Po 2. světové válce začal zámecký kopec zarůstat dřevinami. Stejně jako v jiných městech po válce nebyly prostředky na jeho údržbu. K jistému zásahu, alespoň co se Idiných sadů týče, došlo pravděpodobně v 70. letech, jak je vidět na ortofotu z roku 1973. Porost byl prosvětlen a dle dnešního stavu můžeme také odhadovat, že byly založeny výsadby jalovců pod dnešním medvědáriem.

Ortofoto 1947 Zdroj: Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad
(jižní svah zámku s rozvolněným mladým porostem dřevin)

Ortofoto 1964 Zdroj: Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad
(porosty na jižním svahu zámku se začínají zapojovat, Idiny sady jsou zarostlé)

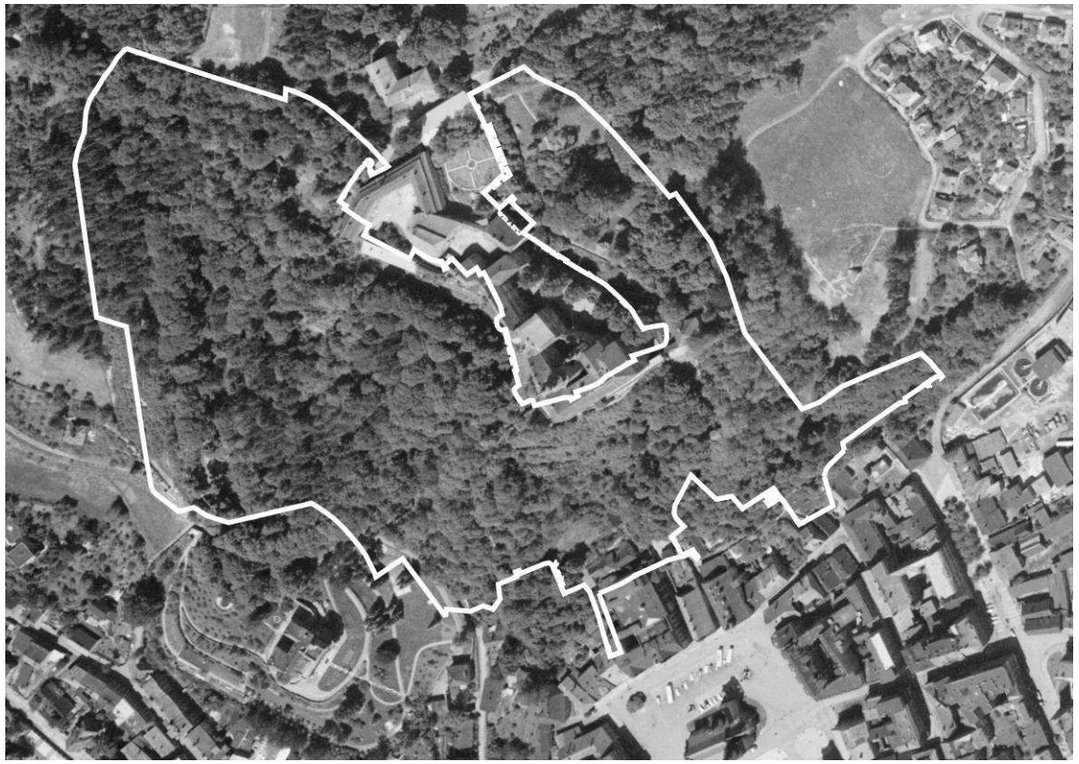

Ortofoto 1973 Zdroj: Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad
(porosty na jižním svahu zámku byly rozvolněny, byly prosvětleny i Idiny sady)

Ortofoto 2003 Zdroj: http://mapy.cz
(porosty na jižním svahu zámku jsou zapojené)

Ortofoto 2013 Zdroj: http://mapy.cz
(porosty na jižním svahu zámku jsou zapojené)

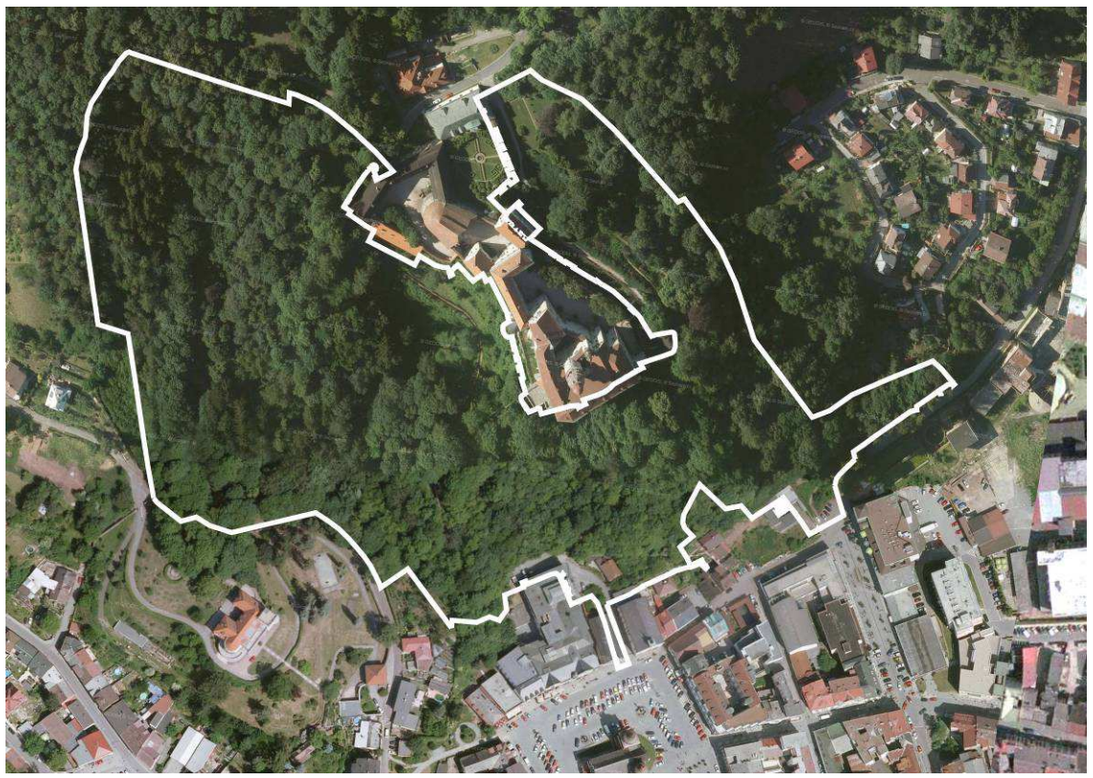

Císařský otisk stabilního katastru, 1840 Zdroj: http://archivnimapy.cuzk.cz
(východní a západní svahy zámku byly louky s ovocnými stromy, přilehlé plochy u zámku sloužily jako zelinářské zahrady, jižní svah je znázorněn jako anglický park)

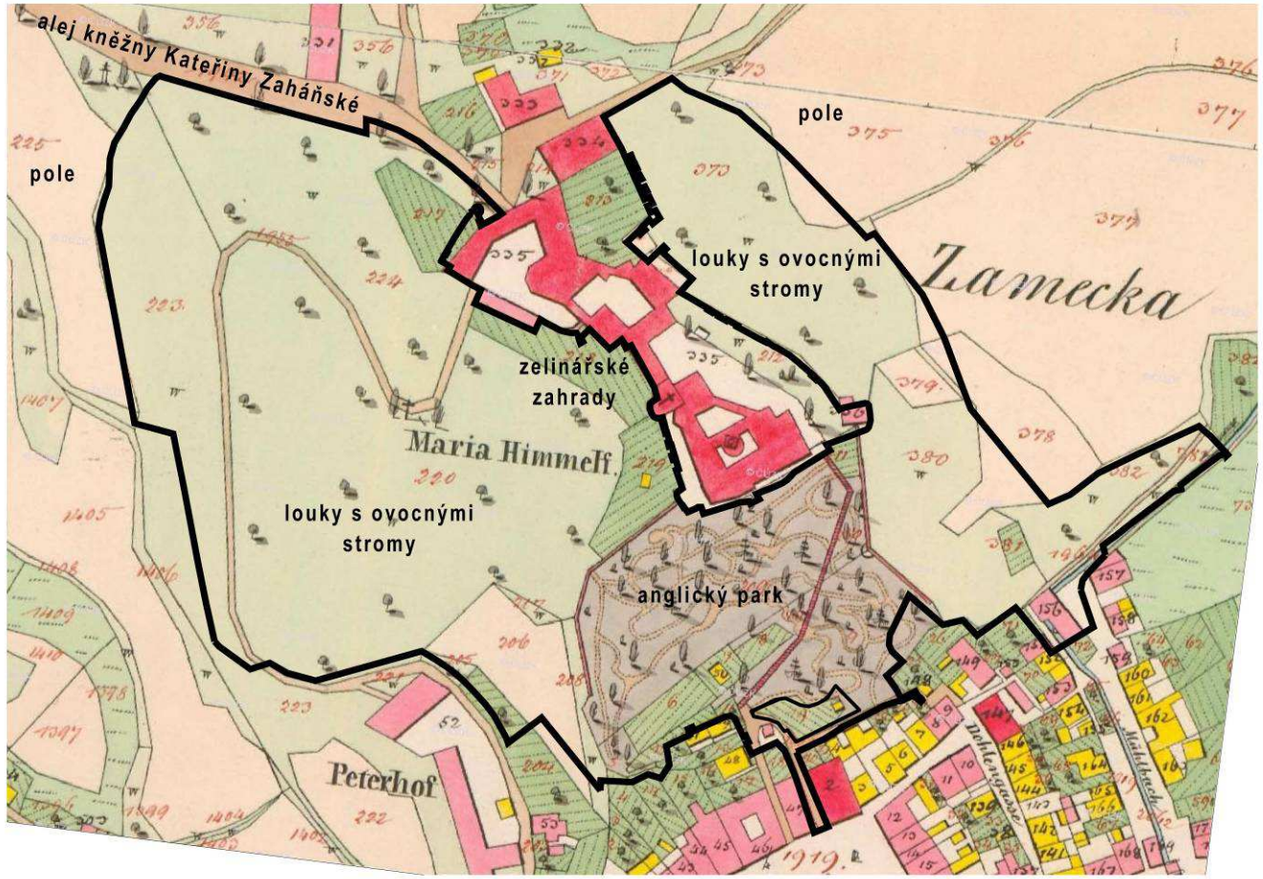

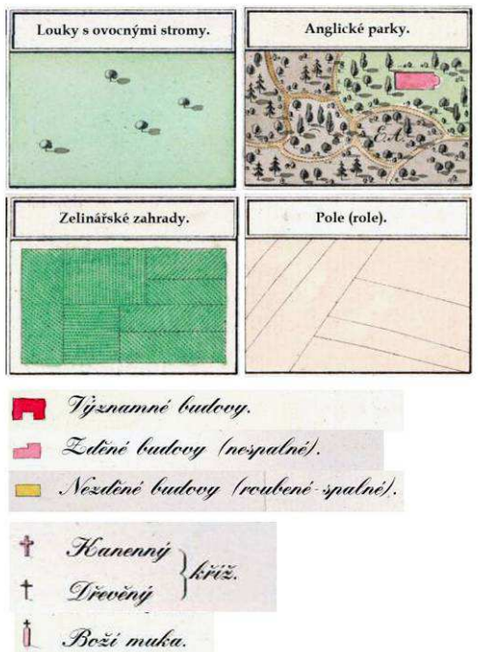

Historické vyobrazení a fotografie

Vyobrazení 1 r. 1536-1537

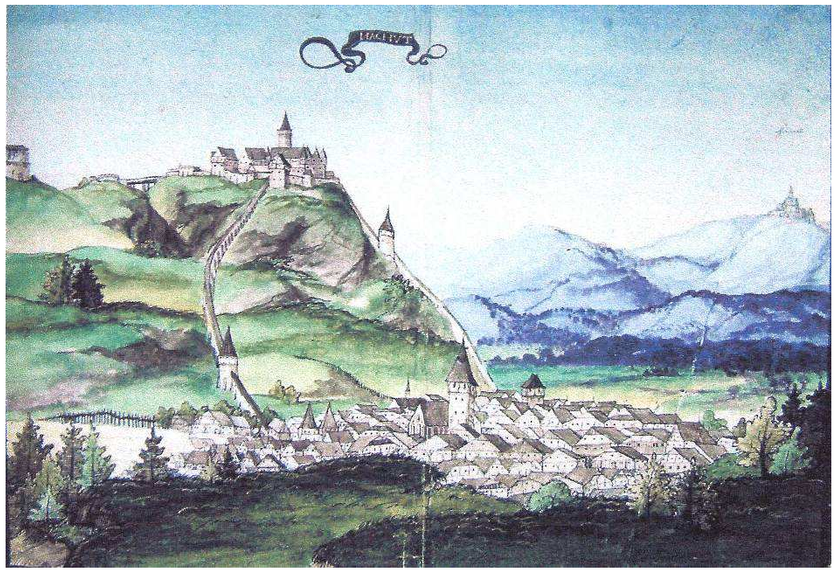

Vyobrazení 2 r. 1810, mědirytina

Vyobrazení 3 r. 1860, litografie

Vyobrazení 4 19. století, olej na plátně

Vyobrazení 5 r. 1875, fotografie

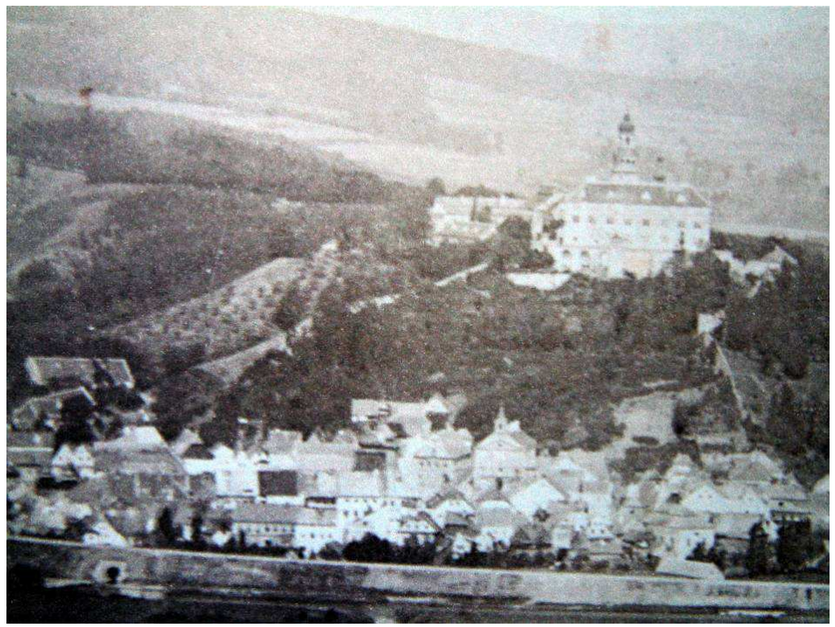

Vyobrazení 6 r. 1930, fotografie

alej kněžny Kateřiny Zahářské
sv.Jan Nepomucký
hotel
Smiřických
galerie
podstavec pro bustu Idy
Piccolominská zahrada
úřednický trakt
1.nádvoří
turion
muzeum
2.nádvoří
šatlava
Idiny sady
Plhov
skalní výchozy
část lesa vymýcená v lednu 2015
Vysoké šance
pomník Schaumburh Lippe
Zámecká cesta
turistická značená trasa KČT
nefunkční vyhlídka
sektor 2
západní terasy
Piccolominský trakt
3.nádvoří
hradní příkop - medvědárium
trakt Kurónských
bašta
věž
palác Smiřických
funkční vyhlídka
šeříky
sektor 1
schodiště
nefunkční vyhlídka
sektor 3b
schodiště
příkopy
Regnerovy sady
podstavec sochy sv. Jana Nepomuckého
skalní výchozy
nefunkční vyhlídka
Dům dětí a mládeže
Beránek
Karlovo nám.
Masarykovo nám.
0 10 50 100m

Fotodokumentace

Sektor 1 – jižní terasy

Podstavec pro zničenou sochu sv. Jana Nepomuka.

Zarostlá vyhlídka s lípou.

Příbytek bezdomovce v dolní části jižního svahu.

Neprostupná cesta v místě sesuvu na jižním svahu.

Jižní svahy zarostlé nálety, vpravo průchod hradbami.

Odhalená skála v dolní části jižního svahu.

Terasy pod vodárnou.

Východní hradby.

Jihozápadní bašta, dnes jediná funkční vyhlídka.

Stávající schodiště jdoucí torzem lipové aleje.

Sesuv svahu u paty zámku.

Nástup na schodiště za Beránkem.

Sektor 2 – západní svah

Spodní část západní části.

Západní terasy.

Zarostlá vyhlídka na Zámecké cestě.

Cesta pod západními terasami.

Sektor 3 – východní svah

Branka v hradbách vedoucí na západní terasy.

Čerstvě vymýcená část lesa pod sv. Janem z Nepomuku.

Dožívající alej podél Zámecké cesty.

Alej kněžny Kateřiny Zaháňské.

Rozpadající se alej nad garážemi v ulici Příkopy.

Schodiště z ulice Příkopy.

Cesta k zámku z Karlova náměstí.

Současný stav nástupu z Karlova náměstí.

Idiny sady.

Idiny sady, podstavec pro bustu Idy.

Idiny sady.

Nástup k zámku u galerie.

Dálkové pohledy

Svahy pod zámkem.

Hlavní cesta k zámku a stav parkového nábytku.

Pohled na jižní svahy z Masarykova náměstí.

Pohled na zámecký kopec z vyhlídky Na Rozkoši.

projekt "OBNOVA ALEJE KNĚŽNY KATEŘINY ZAHAŇSKÉ V ZÁMECKÉM AREÁLU NÁCHOD" - Zahrada nad Metují s.r.o. (dnes New Visit s.r.o.), říjen 2007

CESTNÍ SÍŤ - NÁVRH

- dopravní obslužnost 3.2-3.8 m
- pěší okruh, bezbariérový 1.8 m
- hlavní pěší cesty se schodišti 1.8 m
- pěší spojnice se schodišti 0.8-1.2 m
- rezerva pro lanovku / výtah

alej kněžny Kateřiny Zahaňské
hotel
Smiřických
galerie
Piccolominská zahrada
úřednický trakt
1.nádvoří
turion
2.nádvoří
muzeum
šatlava
Piccolominský trakt
hradní příkop - medvědárium
3.nádvoří
trakt Kurónských
bašta
věž
palác Smiřických
Idina zahrada
Plhov
Plhovské svahy
Jižní skály
Podzámecké ovocné sady
cyklostezka
Zámecká cesta
dětské hřiště
Příkopy
nový nástup z Karlova náměstí
Karlovo nám.
Beránek
Masarykovo nám.

0 10 50 100m

Přehled dřevin doporučených pro danou lokalitu dle zjištěné potenciální přirozené vegetace:

Fagus sylvatica – buk lesní

Tilia cordata – lípa srdčitá

Quercus robur – dub letní

Quercus petraea – dub zimní

Fraxinus excelsior – jasan ztepilý

Carpinus betulus – habr obecný

Acer platanoides – javor mléč

Acer pseudoplatanus – javor klen

Navrhovaná vegetace – prostorová struktura a kompozice vegetačních pater

Cílová skladba vegetace vychází z potenciálně přirozené vegetace (dle Neuhäuslové, 1998), avšak s přihlédnutím k současnému stavu zámeckého kopce, jeho historii a také s použitím některých nepůvodních, okrasných dřevin hodících se svým charakterem k použití v historických objektech.

<u>smíšený les</u>

Zapojený porost stávající druhové skladby (velmi blízké té potenciálně přirozené vegetaci), keřové patro se vyskytuje minimálně, preferovaný je podrost břečťanu nebo barvínku, bylinné patro dle přirozených podmínek. Jednou za pár let vyčištěn od náletů dřevin.

<u>louka s rozvolněným stromovým patrem</u>

Otevřené plochy s trávo-bylinným porostem, extenzivně udržovaným, a rozptýleným stromovým patrem v podobě solitér či rozvolněných skupin dřevin.

ovocné sady

Sady ovocných dřevin – jabloní či hrušní – s extenzivně udržovaným trávo-bylinným společenstvem v podrostu.

porosty šeříku

Obnovené a rozšířené plochy stávajících porostů šeříku (*Syringa vulgaris*) na jižních svazích zámeckého kopce.

reprezentativní část u vstupu do zámku

Pobytový trávník, pravidelně sekaný a zavlažovaný, s parkovým nábytkem volně rozmístěným v ploše. Široká promenáda lemovaná záhony okrasných keřů – hortenzií – u hradebních zdí.

půdo-pokryvné dřeviny na svazích

Porosty půdo-pokryvných dřevin (břečťan, barvínek) zpevňující prudké svahy a následně přecházející do stinných partií porostu stromů.

projekt "OBNOVA ALEJE KNĚŽNY KATEŘINY ZAHÁŇSKÉ V ZÁMECKÉM AREÁLU NÁCHOD" - Zahrada nad Metují s.r.o. (dnes New Visit s.r.o.), říjen 2007

POROSTY - NÁVRH

- trávník pobytový
- louka
- porost břečťanu, barvínku
- stálezelené keře
- hortenzie
- šeříky
- aleje
- skalní výchozy

alej kněžny Kateřiny Zahářské

hotel

Smiřických

galerie

Piccolominská zahrada

úřednický trakt

1.nádvoří

turion

2.nádvoří

muzeum

šatlava

Piccolominský trakt

hradní příkop - medvědárium

3.nádvoří

trakt Kurónských

bašta

věž

palác Smiřických

Idina zahrada

Plhov

Plhovské svahy

Jižní skály

cyklostezka

Zámecká cesta

Podzámecké ovocné sady

dětské hřiště

nový nástup z Karlova náměstí

Přikopy

Karlovo nám.

Masarykovo nám.

Beránek

0 10 50 100m

Zákres do fotografie, možná podoba jižních teras – lipová alej, plochy s porostem šeříků, obnažená skála, exponované hradby. Pohled z okna radnice.

Autor fotografie: Jan Vinter

Zákres do fotografie, možná podoba jižních teras – lipová alej, plochy s porostem šeříků, obnažená skála, exponované hradby. Pohled z Masarykova náměstí.

Autor fotografie: Jan Vinter

Vizualizace podoby ovocných sadů.